

ПЕРЕДМОВА

У цьому сімнадцятому виданні ми залюбки вітаємо у команді, що працює над книжкою, нову авторку – Гегрі Ган з Університету Джонса Гопкінса. «Американська система влади: повноваження і мета» написано для викладачів і студентів, які прагнуть глибшого розуміння й аналітичного підходу до цієї теми. Саме таким є внесок професорки Ган – завдяки її дослідженню соціальних рухів, практичній роботі з насаження людей на участь у політичних процесах і глибокій відданості педагогічній праці – це видання стане ще ціннішим інструментом для розвитку в студентів критичного мислення щодо політики й американського уряду.

Насправді жоден факт щодо системи урядування США сам собою не є складним для розуміння, а у відкритому суспільстві, такому, як наше, фактів удосталь. Завдяки філософії вільних і відкритих медіа інформація про уряд у нас загальнодоступна, на відміну від багатьох інших країн, де її приховують. А з появою інтернету й інших новітніх комунікаційних технологій можливості дізнатися про наш уряд зросли ще більше. Повсюдність інформації в нашому суспільстві – величезний плюс. Завдяки тому, що загал розуміється на урядуванні, суспільству вдалося випрацювати широко знайому пересічним громадянам термінологію, за допомогою якої ми можемо ефективно комунікувати одні з одними щодо політичних питань. Однак важливо також ступити на крок вище понад цю загальну термінологію, плекаючи тонше розуміння політики й урядування. Кількість фактів у нашому суспільстві приголомшує. За безперервного цілодобового надходження новин часом дуже складно зрозуміти, які саме історії важливі, та зосередитися на них. Що більше, нині американці мають змогу обирати з-поміж численних джерел інформації, які змагаються за їхню увагу. Найголовніше завдання викладача політології – критично розглянути популярні ідеї та інформацію й обрати з-поміж них невелику кількість справді важливих концепцій, які допоможуть нам краще зрозуміти світ. Мета цієї праці – допомогти викладачам і студентам із цим завданням, використовуючи аналітичні рамки на основі таких п'яти принципів:

1. Усяка політична поведінка має мету.
2. Політику структурують інститути.
3. Уся політика – це колективні дії.
4. Політичні наслідки є результатом особистих уподобань, інституційних процедур і колективних дій.
5. Те, як ми опинилися в нинішній ситуації, має значення.

Ті, хто використовував цю книжку раніше, вже знайомі з нашим підходом до викладу оповіді про американське урядування і політику – зокрема про історію становлення уряду, те, як він працює, і постаті, що беруть участь у форму-

ванні та розвитку нашого державного ладу. У цій книжці також представлено аналітичний підхід до розуміння американської політики на основі викладених вище п'яти принципів. Ми керуємося переконанням, що ті, хто вивчає державне управління, потребують аналітичних рамок для розуміння політичних явищ, рамок, ґрунтованих на найважливіших напрацюваннях політології як науки, спроможних надихнути на власні висновки щодо колективних дій і колективного ухвалення рішень.

У цьому сімнадцятому виданні ми продовжуємо свою роботу, спрямовану на те, щоб зробити книжку «Американська система влади: повноваження і мета» найавторитетнішою і найсучаснішою працею вступного рівня на ринку. Завдяки нашій новій авторці Гегрі Ган з Університету Джонса Гопкінса, ми маємо змогу запропонувати нові ракурси, аспекти та приклади щодо застосування принципу колективних дій в обговоренні громадянських прав, бюрократії, організованих груп інтересів, а також соціальної політики. Її внесок сприяв удосконаленню застосованого у цій книжці підходу до теми.

Важливі зміни у тексті, зокрема ретельний аналіз виборів 2022 року і роботи адміністрації Байдена, мають на меті поєднати авторитетний, стислий виклад основних тем американської політики з дієвими педагогічними прийомами, спрямованими на те, щоб спонукати студентів аналізувати кількісні дані й актуальні питання. Серед найважливіших змін:

- **Новий аналіз виборів 2022 року** з представленням кількісних показників демонструє студентам, що відбулося і чому. Підрозділ про вибори 2022 року входить до розділу 11, однак дані, приклади й іншу дотичну інформацію оновлено в усій книжці.
- **Нариси про особливості нових принципів політики** авторства Сари Анзії з Каліфорнійського університету в Берклі інтегровано в увесь текст, так само розглянуто гарячі теми політичних дебатів, зокрема щодо плутанини з державною програмою з охорони здоров'я *Medicaid* у різних штатах (розділ 3), президентського права вето (розділ 7), впливу місцевих груп інтересів, зокрема профспілок учителів під час пандемії (розділ 13).
- **Нові частини в рубриці «Аналізуючи докази»**, створені фаховими науковцями, висвітлюють політологічну основу інформації в тексті, решту її частин було поповнено новими інформацією й аналізом. У кожній такій частині висунуто важливе політологічне питання і надано дані, які можна використати для його аналізу. Нові частини:

«Чи впливають нові закони про ідентифікацію виборців на явку?» у розділі 3, авторка: Назіта Лахеварді (Університет штату Мічиган).

«Чи готові громадськість поступитися своїми свободами заради громадського здоров'я» у розділі 4, автори: Джек М'югіртер і Ребекка Сандерс (Університет Цинциннаті).

«Як рух “Життя темношкірих важливі” 2020 року вплинув на громадську думку щодо питань расової справедливості» у розділі 5, автор: Майкл Теслер (Каліфорнійський університет в Ірвайні).

«Наскільки потужне президентство в США?» у розділі 7, автор: Зекері Елкінс (Техаський університет в Остіні).

«Як розважальні медіа позначаються на політиці?» у розділі 14, авторка: Юнджі Кім (Колумбійський університет).

- **Переглянуті вступні настанови «Як розібратися з графіками та діаграмами»** (авторка: Дженніфер Бахнер з Університету Джонса Гопкінса) наприкінці розділу 1 допоможуть студентам розуміти політичні дані, які трапляються їм у новинах і в цьому курсі, зокрема в численних нових інфографіках у рубриках «Часовий графік» і «Аналізуючи докази» в цій книжці.

Це сімнадцяте видання ми вдосконалили багато в чому завдяки відгукам викладачів, які користувалися попередніми виданнями, і пропозиціям численних вдумливих рецензентів. Усіх їх поіменно згадано в «Подяках». Ми визнаємо, що єдиного найкращого способу викладу такого вступу до теми не існує, і вельми вдячні за всі отримані поради.

Бенджамін Гінзберг
Кеннет А. Шепсл
Стівен Ансолабігір
Геррі Ган

швидкими темпами відбувається втрата робочих місць. Перед регіоном також постали демографічні виклики. Ці штати заселили іммігранти з Європи під час останнього великого імміграційного буму XIX і початку XX сторіч, тож частка білого населення і літніх людей тут більша, ніж деінде у країні. Республіканська партія поступово набирала сили на Середньому Заході, а Трампова агресивна політика щодо Китаю і Мексики виявилася тут вельми популярною. Саме ці штати й забезпечили Трампові більшість у Колегії виборників 2016 року.

По-друге, Південний Захід (Аризона, Каліфорнія, Колорадо, Невада, Нью-Мексико і Техас) рухалися в протилежному напрямку, поступово відходячи від Республіканської партії. Основною причиною став стрімкий наплив іммігрантів із Центральної та Південної Америки, зокрема з Мексики. Латиноамериканські виборці в цьому регіоні схиляються до Демократичної партії ще з початку 1990-х років, коли республіканці почали підтримувати політику, непопулярну серед цієї категорії населення, зокрема ініціативу послугоування винятково англійською у громадських місцях. Трамп, акцентуючи у своїй політиці на зведенні стіни на кордоні, щоб обмежити нелегальну імміграцію, та на висланні нелегалів, відштовхнув від республіканців багатьох виборців Південного Заходу. Більшість додаткових голосів на виборах 2018 року Демократична партія здобула саме в цьому регіоні.

По-третє, зміни відбулися і на Південному Сході (особливо у Флориді, Джорджії, Вірджинії, Північній та Південній Кароліні), хоч і не такі помітні, як на Середньому і Південному Заході. Населення у цих штатах зростало швидше, ніж деінде в країні, вони щораз більше приваблювали новітні індустрії, зокрема у галузі високих технологій, медіа та авіакосмічної промисловості. А ще до цих штатів переїхало чимало пенсіонерів покоління бебі-буму з Північного Сходу і Середнього Заходу. Ці нові категорії населення здебільшого мають більш центристську і ліберальну політичну орієнтацію, тож ці «нові південці» разом із ревною продемократичною меншістю регіону розбавили традиційну «республіканськість» цих штатів. Республіканці по суті здали демократам президентські вибори у Вірджинії ще до початку перегонів. Джорджія, Північна і Південна Кароліни приєдналися до Флориди у списку спірних штатів, створивши арену для запеклих перегонів 2020 року.

Президентські праймеріз

Кампанія 2020 року була такою ж химерною, як і сам рік. Демократи могли похвалитися приголомшливим різноманіттям кандидатів усілякого походження. Двоє добре знаних видатних кандидатів – колишній віцепрезидент Джо Байден і Берні Сандерс уже змагалися за номінацію від своєї партії раніше і того разу знову прагнули очолити свою партію. У перегонах брало участь десять чинних або колишніх сенаторів – крім Байдена і Сандерса балотувалися також Елізабет Воррен (Массачусетс), Камала Гарріс (Каліфорнія), Корі Букер

(Нью-Джерсі), Еймі Клобучар (Міннесота), Майкл Беннет (Колорадо) і Кірстен Гіллібранд (Нью-Йорк). А ще до них приєдналося чотири губернатори⁷⁹, п'ять чинних або колишніх членів Палати представників⁸⁰, п'ять чинних або колишніх мерів⁸¹, сенатор штату⁸², підприємець Ендрю Янг і авторка книжок із саморозвитку та мотиваційна спікерка Марієнн Вільямсон.

Більшу частину 2019 року демократи збирали кошти та створювали місцеві організації у штатах, де праймеріз або кокус проходять раніше, ніж у решті. З червня 2019 до лютого 2020 року демократи провели вісім дебатів, часто докладаючи неабияких зусиль, щоб вигадати формат, який дозволив би 29 суперникам перебувати одночасно на одній сцені. Завдяки кокусам і раннім праймерізу коло претендентів швидко звузилося. На кокусі в Айові 3 лютого Берні Сандерс із невеликою перевагою здолав несподіваного кандидата того сезону Піта Буттіджеджа, маловідомого, але харизматичного мера міста Саут-Бенд в Індіані. За двома лідерами йшла Елізабет Воррен, а Джо Байден перебував аж на четвертому місці. У Нью-Гемпширі Байденів результат був не найкращий, тож президентство йому, здавалося, не світило. Основними претендентами начебто стали Воррен і Сандерс. Однак на третій праймеріз сезону в Південній Кароліні Байден заявив про себе на повен голос. Електорат праймерізу у Південній Кароліні становлять переважно чорношкірі, тож тут на перемогу претендувала Камала Гаррісон. Однак 29 лютого у цьому штаті тріумфував Байден і то з таким результатом, що увірвався до трійки лідерів поруч із Сандерсом і Воррен, які ділили між собою підтримку лівого крила партії.

Тим часом у республіканців Трампові протистояли колишній губернатор Массачусетсу Вільям Велд, колишній губернатор Південної Кароліни Марк Сендфорд і радіоведучий Джо Велш. Проте, згідно з опитуваннями, жоден із цих суперників не мав достатньої підтримки, щоб здолати Трампа. Відтак у багатьох штатах республіканські праймерізи просто скасували, щоб не марнувати коштів на їх проведення.

Кампанія за кандидатство від Демократичної партії, здавалося, відбувалася за тим самим шаблоном, що й 2016 року: інсайдер, кандидат від істеблішменту (Байден 2020 і Клінтон 2016 року) проти представника лівих сил (Сандерс 2016 і Сандерс або Воррен 2020 року). На відміну від 2016 року президент Трамп реального опонента не мав, тож мав змогу використати праймеріз як початок туру Сполученими Штатами з натхненними зустрічами й іншими заходами, що виявилися такими ефективними чотири роки тому.

⁷⁹ Девал Патрік (Массачусеттс), Стів Буллок (Монтана), Джей Інслі (Вашингтон) і Джон Гікенлупер (Колорадо).

⁸⁰ Талсі Габбард (Гаваї), Джон Делейні (Мериленд), Сет Мултон (Массачусетс), Бето О'Рурк (Техас) і Ерик Сволвелл (Каліфорнія).

⁸¹ Піт Буттіджедж (Саут-Бенд, Індіана), Хуліан Кастро (Сан-Антоніо), Білл де Блазіо (Нью-Йорк), Майкл Блумберг (Нью-Йорк) і Вейн Мессам (Маримар, Флорида).

⁸² Річард Охеда (Західна Вірджинія).

Впродовж тижня з 29 лютого до 3 березня країну почало штормити через новини про *COVID-19*. Вірус поширювався впродовж усього лютого, але посадовці, відповідальні за громадське здоров'я почали бити на сполох щойно після серйозних спалахів захворюваності у штаті Вашингтон і у Бостоні (Массачусетс), відтак пандемія опинилася на перших шпальтах газет. Раптом питання, що переважали на порядку денному демократичних праймеріз – страхування здоров'я, нерівність доходів, расові відносини – відійшли на другий план. Люди почувалися вразливими, вони хотіли досвідчених керманичів, щоб ті впоралися з кризою. Завдяки зсуву проблематики від економіки та рівності в бік досвіду і лідерства Байден зміг неабияк наростити собі підтримку. До того ж проводити агітаційні зустрічі та мітинги стало неможливо, навіть просто акт голосування здавався загрозою для здоров'я. Демократам довелося перевести агітацію в ефір телерадіостанцій, а це допомогло Байдену здобути номінацію, оскільки в його кампанії акцент робили на рекламі, а не на заходах.

Загальні вибори

Утім події весни наштовхували на думку, що восени на виборах пануватиме хаос. Штати, де праймеріз призначено на березень і квітень, мали труднощі з проведенням голосування. Вони не могли набрати членів комісій і знайти місця для виборчих дільниць. Чимало місцевих чиновників були неготові до сплеску заочного голосування, що ускладнило підрахунок голосів і призвело до занепокоєння. Проти більшості штатів було подано позови, щоб вони усунули обмеження щодо заочного голосування з огляду на кризу *COVID-19*. Штати, де праймеріз призначено на кінець літа, мали менше проблем. До осені стало зрозуміло, що на виборах 2020 року чималу частку голосів буде віддано заочно або достроково. Через ці сейсмічні зміни у проведенні виборів у разі, якщо 3 листопада розрив буде невеликим, поставала реальна перспектива судового оскарження підрахунку голосів, особливо бюлетенів для заочного голосування, які надійдуть уже після дня виборів.

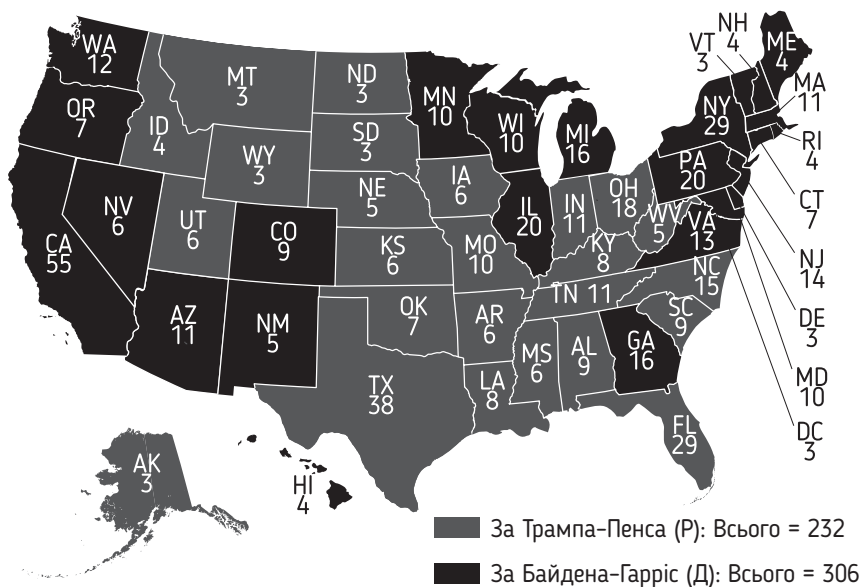
У тиждень перед виборами опитування показували, що загалом Байден добряче випереджає Трампа, але в десятку штатів, важливих для перемоги в Колегії виборників, суперники йшли нога в ногу. Майже в усіх загальнонаціональних опитуваннях Байден мав перевагу на 7–10 відсотків і переважно вони показували, що він здобуде більшість голосів. Однак Колегія виборників – геть інша річ. У 2016 році Трамп майже повністю зруйнував Синю стіну Клінтон у штатах Мічиган, Міннесота, Пенсильванія і Вісконсин. Ті самі штати стояли на кону і 2020 року. На Південному Заході завдяки напливу виборців-латиноамериканців Байден отримав надію на перемогу в Аризоні та, можливо, Техасі, але Трамп мав неабиякі перспективи переманити Неваду до республіканського табору. На Південному Сході опитування показували рівні результати у Флориді, Джорджії та Північній Кароліні. У Байдена начебто було більше сценаріїв

здобуття більшості голосів виборників, потрібних для перемоги. Січневий мало не загальний консенсус, що переможе Трамп, практично розвіявся.

Ніч після дня виборів була напруженою. Перші результати свідчили про те, що Джо Байден здобув більшість голосів, але у десятку штатів, від яких залежало голосування у Колегії виборників, показники кандидатів були дуже близькими (див. ілюстрацію 11.7). Демократи перемогли у Міннесоті та відвоювали Мічиган і Вісконсин. Трамп залишив за собою Флориду, Айову, Огайо і Техас. У період після виборів підрахунок показав дуже близькі результати в Аризоні, Джорджії, Неваді та Пенсильванії – усі чотири штати зрештою зафіксували перевагу Байдена, гарантувавши йому перемогу в Колегії виборників.

ІЛЮСТРАЦІЯ 11.7

РОЗПОДІЛ ГОЛОСІВ НА ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ 2020 Р.

ПРИМІТКА: Мен і Небраска розподіляють голоси Колегії виборників за округами виборів до Конгресу.

ДЖЕРЕЛО: Укладено автором (11.11.2020).

Зрештою події 2020 року радше збадьорили американський електорат, аніж пригнітили. Проголосувало приблизно 155 мільйонів людей. Майже дві треті із тих, хто має право голосу, взяли участь у виборах, що істотно перевищили найвищий за останні 100 років показник явки, зафіксований 2008 року⁸³.

⁸³ Сучасна доба вимірювання явки почалася 1920 року з надання права голосу жінкам.

Вибори до Конгресу

З приходом 2020 року демократи сподівалися, що їхнє запекле протистояння з Трампом пошириться і на вибори до Сенату, Палати представників та законодавчих органів штатів.

На початку року Сенат США здавався недосяжним для демократів. Хоч у бюлетені фігурувало більше місць республіканців, ніж демократів, майже всі сенатори-республіканці, що балотувалися на переобрання, походили зі штатів, які останніми роками були непохитно республіканськими, зокрема з Аризони, Джорджії, Південної Кароліни та Техасу, від яких посади здавна обіймали республіканці, що були доволі популярними у своїх штатах, як-от Сюзен Коллінз у Мені. З послабленням електоральної удачі Трампа, зменшилась і підтримка республіканців, що балотувалися до Сенату. Вісім чинних сенаторів від Республіканської партії (Сюзен Коллінз від Мену, Девід Пердю від Джорджії, Келлі Лофлер від Джорджії, Том Тіллс від Північної Кароліни, Стів Дейнз від Монтани, Корі Гарднер від Колорадо і Марта Макселлі від Аризони) почали рік фаворитами передвиборчих перегонів. Та з часом конкуренція почала ставати дедалі гострішою. Восени, згідно з Політичним звітом Кука, всі вони опинилися у категорії «вразливі» або «ймовірно, програють». Демократи за прогнозами мали би втратити лише одне місце в Сенаті – Дага Джонса від Алабами⁸⁴. Для забезпечення собі більшості демократам потрібно було здобути чотири місця, і на час проведення виборів це здавалося доволі вірогідним.

Однак двічі вигравши другі тури у Джорджії, демократи здобули собі два місця – Сенат розділвся порівну, причому Камала Гарріс як віцепрезидентка отримала право вирішального голосу.

Схожим був перебіг виборів до Палати представників. На початку року здавалося, що демократи втратять місця у листопадових виборах – можливо, навіть опиняться у меншості. Та з часом ситуація змінювалася. Напередодні виборів Політичний звіт Кука показав, що жодне місце демократів, найімовірніше, не перейде до республіканців, натомість п'ять місць республіканців опинилися під загрозою. Ще щодо 17 республіканських і 9 демократичних крісел ситуація була непевною⁸⁵.

Як і в Сенаті, жодна партія не змогла розширити свою більшість. Згідно з прогнозами кінця листопада республіканці, схоже, таки здобудуть п'ять місць і різниця у кількості місць у Палаті представників між двома партіями скоротиться.

Вибори до органів штатів

На 2020 рік було призначено вибори 11 губернаторів штатів і понад 5800 членів 86 палат законодавчих органів у 44 штатах. У губернаторських виборах на особливі зміни не сподівалися, адже штати, де ці вибори проходили, були виразно республі-

⁸⁴ “Ratings,” Cook Political Report, <https://cookpolitical.com/ratings> (дата звернення: 27.01.2022).

⁸⁵ Там само.

канськими або непорушно демократичними, за винятком Монтани, де добігав кінця термін перебування на посаді губернатора-демократа. Надійнішим показником зміни політичних настроїв 2020 року стали законодавчі органи штатів.

Станом на початок виборчого сезону республіканці контролювали 58 палат (верхніх або нижніх) законодавчих органів штатів, а демократи – 40. З цих 98 палат у 19 існував ризик переходу під контроль іншої партії. За два тижні до виборів один із авторів Політичного звіту Кука Луїс Джейкобсон написав, що, «на жаль, для республіканців, 14 із 19 вразливих палат у нашому списку перебувають під контролем їхньої партії. Це означає, що демократи мають шанс здобути восени контроль приблизно над пів дюжиною нових палат або й більше, якщо справді здійсниться “блакитна хвиля”»⁸⁶.

Однак «блакитна хвиля» так і не набрала сили. Вибори до законодавчих органів штатів, як і до Сенату та Палати, більш-менш зберегли статус-кво. Майже всі законодавчі органи залишилися в руках партії, яка контролювала їх до виборів. Тім Сторі з Національної конференції законодавчих органів штатів зауважив, що ці вибори принесли найменше змін у законодавчі органи штатів, ніж будь-які інші з 1944 року⁸⁷.

2022: Непересічні проміжні вибори

Ситуація напередодні. На початку 2022 року демократам, здавалося, на проміжних виборах світила ще одна катастрофа, рівна за масштабом розгрому 1994 і 2010 років. Уряд проштовхував ліберальний законодавчий порядок денний, що в Конгресі наразився на опір від власної партії. Президент Байден зміг затвердити пакет антикризових заходів, за допомогою якого на другий рік пандемії вдалося стабілізувати економіку, але знакові закони про виборчі права й інфраструктуру Конгрес «похоронив». Влітку 2022 року обмежену версію інфраструктурного законопроекту під назвою Закон про скорочення інфляції таки вдалося ледь-ледь прийняти, але тільки завдяки хитромудрим парламентським маневрам. Назва цього закону відображає істотні зміни у ситуації в країні. Після пандемії інфляція досягла найвищого за 40 років показника у 9 відсотків. Фондовий ринок обвалився, так само як популярність президента Байдена. Демократи готувалися до катастрофічних результатів на проміжних виборах.

У середньому на проміжних виборах партія президента втрачає 25 місць у Палаті представників та чотири в Сенаті, а також низку губернаторських по-

⁸⁶ Louis Jacobson, “October Overview: Handicapping the 2020 Legislature Races,” Cook Political Report, October 21, 2020, <https://cookpolitical.com/october-overview-handicapping-2020-state-legislature-races> (дата звернення: 27.01.2022).

⁸⁷ Tim Storey and Wendy Underhill, “2020 Legislative Election Results: It’s Status Quo in the States,” National Conference of State Legislatures, November 5, 2020, www.ncsl.org/blog/2020/11/05/2020-legislative-election-results-its-status-quo-in-the-states.aspx (дата звернення: 27.01.2022).

сад і місць у законодавчих органах штатів. Це нормальна поправка після ентузіазму, на хвилі якого президент за два роки до того приходив до влади. Однак 2022 року ситуація, схоже, складалася набагато гірше. Найкращими предикторами частки голосів, яку здобуде президентська партія, є популярність президента і відсоткова зміна у реальних наявних доходах⁸⁸.

Рейтинг підтримки президента Байдена опустився до близько 40 відсотків, що набагато нижче середнього показника, реальні доходи впали через інфляцію, а ситуація на фондовому ринку свідчила про насування рецесії. Республіканські лідери в Конгресі ставали дедалі впевненішими не тільки в тому, що здобудуть більшість місць у Палаті представників та Сенаті, а й у можливості «червоної хвилі» такого ж рівня, як їхні давніші тріумфи.

Вибори. Таку ж оцінку давали медіа й експерти. На вихідних перед виборами національні медіа були сповнені прогнозом, що республіканці здобудуть більшість в обох палатах Конгресу – найімовірніше вони заберуть у демократів 25 місць, а, можливо, й більше. У вечір після виборів стало відомо, що республіканці здобули приголомшливу перемогу у Флориді (на посади губернатора і сенатора), хоч у цих перегонах експерти передбачали радше рівні результати. Прогнозована червона хвиля почала набирати сили. Невдовзі стало зрозуміло, що сплеск підтримки республіканців обмежується Флоридою. Республіканські кандидати у цьому штаті здобули на 7 відсотків більше, ніж 2020 року, але в решті країни їх підтримка зросла лише на 1 відсоток. Штат за штатом республіканці показували результати, набагато нижчі, ніж очікувалося. На виборах, що обіцяли легку, а, можливо, навіть розгромну перемогу республіканців, розрив між партіями виявився найменшим за всю історію країни.

Результати підраховували ще кілька днів після виборів. Демократи здобули 50 місць у Сенаті, а республіканці – 48 (див. таблицю 11.2А), отримавши контроль над палатою. У Джорджії, де до Сенату балотувалися чинний сенатор-демократ Рафаель Ворнок і республіканець Гершель Вокер, довелося проводити другий тур у грудні.

У Палаті представників республіканці здобули 220 місць, а демократи 215 (див. таблицю 11.2Б) – після остаточних підрахунків розрив може бути ще меншим. До виборів 2022 року демократи мали у Палаті представників перевагу на вісім місць. Після цих виборів більшість перейде до республіканців, але вона буде ще меншою.

Відтак кожна партія отримує по 25 губернаторських місць. У результаті виборів 2022 року контроль над системою урядування США поділився між партіями практично порівну. У цій ситуації кожен член Конгресу буде на вагу золота, адже впливатиме на формування більшості. Кожна постанова може залежати від голосу члена меншості, який вирішить проголосувати «за», а не «проти», так само й кожен член більшості може поставити хрест на законопроекті, якщо виступить

⁸⁸ Ray Fair, "Presidential and Congressional Vote-Share Equations," *American Journal of Political Science* 53 (2009): 55–72.

ТАБЛИЦЯ 11.2А

РЕЗУЛЬТАТИ ВИБОРІВ ДО СЕНАТУ, 2002–2022 РР.

РІК	ЯВКА (%)	ЧАСТКА ПАРТІЇ	ЗСУВ У КІЛЬКОСТІ МІСЦЬ	ДЕМОКРАТИВ ПЕРЕОБРАНО (%)	РЕСПУБЛІАНЦІВ ПЕРЕОБРАНО (%)
2000	54.2	50 Д, 50 Р	+5 Д	93.3	64.3
2002	39.5	48 Д, 51 Р	+1 Р	83.3	93.3
2004	60.3	44 Д, 55 Р	+4 Р	92.9	100.0
2006	40.2	50 Д, 49 Р	+6 Д	100.0	57.1
2008	61.0	59 Д, 41 Р	+8 Д	100.0	66.7
2010	37.8	53 Д, 47 Р	+6 Р	76.9	100.0
2012	54.0	55 Д*, 45 Р	+2 Д	100.0	71.0
2014	36.4	44 Д*, 54 Р	+9 Р	64.7	100.0
2016	58.0	48 Д*, 52 Р	+2 Д	100.0	90.9
2018	48.5	47 Д*, 53 Р	+2 Р	84.6	87.6
2020	66.4	50 Д*, 50 Р	+3 Д	91.7	90.0
2022 [†]	46.3	46 Д*, 48 Р			

*В тому числі двоє незалежних конгресменів, що приєдналися до демократів.

[†]ПРИМІТКА: Дані ґрунтуються на результатах виборів станом на 11 листопада 2022 р. Перегони до Сенату в кількох штатах на цей час іще були невідомі остаточно через перерахунок голосів і запланований другий тур.

ДЖЕРЕЛО: 2000–2020. United States Elections Project, <https://www.electproject.org/home> (дата звернення: 19.11.2020); результати виборів 2022 року спираються на власні підрахунки авторів станом на 11 листопада 2022 року.

ТАБЛИЦЯ 11.2Б

РЕЗУЛЬТАТИ ВИБОРІВ ДО ПАЛАТИ ПРЕДСТАВНИКІВ, 2002–2022 РР.

РІК	ЯВКА (%)	ЧАСТКА ПАРТІЇ	ЗСУВ У КІЛЬКОСТІ МІСЦЬ	ДЕМОКРАТИВ ПЕРЕОБРАНО (%)	РЕСПУБЛІАНЦІВ ПЕРЕОБРАНО (%)
2002	39.5	205 Д, 229 Р	+8 Р	97.4	97.5
2004	60.3	201 Д, 232 Р	+3 Р	97.4	99.0
2006	40.2	233 Д, 202 Р	+30 Д	100.0	89.6
2008	61.0	257 Д, 178 Р	+24 Д	97.9	92.1
2010	37.8	193 Д, 242 Р	+64 Р	78.8	98.7
2012	54.0	201 Д, 234 Р	+8 Д	89.0	90.0
2014	36.4	188 Д, 247 Р	+13 Р	94.0	98.9
2016	58.0	194 Д, 241 Р	+6 Д	97.0	95.1
2018	48.5	231 Д, 204 Р	+37 Д	100.0	88.3
2020	66.4	223 Д, 212 Р	+10 Р	93.7	99.5
2022*	46.3	194 Д, 211 Р			

*ПРИМІТКА: Дані ґрунтуються на результатах виборів станом на 11 листопада 2022 року. Перегони до Палати представників в кількох штатах на цей час іще були невідомі остаточно через незакінчений підрахунок голосів.

ДЖЕРЕЛО: 2000–2020. United States Elections Project, <https://www.electproject.org/home> (дата звернення: 19.11.2020); результати виборів 2022 року спираються на власні підрахунки авторів станом на 11 листопада 2022 року.

проти нього. Ситуація у Сенаті та Палата представників така, що партія більшості у них має мінімальну перевагу. Фракції в межах партій водночас посилилися й ослабли. Прогресисти в Демократичній партії та фракція «Свобода» у Республіканській партії можуть покласти край ініціативам своїх лідерів. А помірковані члени обох партій можуть стати на бік супротивника, якщо це дасть їм змогу домогтися якихось здобутків для свого електорату або відстояти свої ідеали.

Перспективи. Найбільше в цій новій політичній реальності інтригує позиція президента Байдена. Він має змогу вести переговори за ухвалення законопроектів з обома партіями, а також формувати коаліції поміркованих законодавців, що представляють округи, які не виявляють виразної партійної приналежності. Наступного дня після проміжних виборів 2022 року президент виступив у Білому домі зі зверненням щодо результатів голосування і порядку денного на наступні два роки. Він заявив:

Виборці чітко дали зрозуміти, що їх тривожить – зростання вартості життя, а також потреба приборкати інфляцію. Серед нас досі чимало людей, які мають побоювання щодо злочинності та громадської безпеки. І вони дають чітко і непомильно зрозуміти, що хочуть зберегти нашу демократію та захистити наше право обирати у цій країні... Дозвольте запевнити вас: хоч яким буде остаточний результат цих виборів (а підрахунки ще ведуться), я готовий працювати зі своїми колегами-республіканцями. Американський народ, гадаю, чітко продемонстрував своє бажання, щоб і республіканці працювали зі мною⁸⁹.

ВИСНОВКИ: ВИБОРИ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ

Вибори мали б викликати подив навіть у найбільш пересиченої людини. На виборах жодна окрема особа не має великого значення, кожна людина діє осібно, навіть таємно. Рішення окремого виборця спираються на його досвід, думки й уподобання щодо урядування і державної політики. Проте мільйони голосів зливаються до купи, щоб засвідчити, кого більшість хоче мати своїми представниками в уряді штату, у Конгресі та на президентському кріслі. Через інститути виборів сотні мільйонів американців гуртом обирають свій уряд. Цей вибір і формує подальшу державну політику. Він показує, чи хочуть люди й далі прямувати нинішнім курсом чи прагнуть змінити його.

Батьки-засновники розробили інститути американських виборів так, щоб сприяти владі більшості. Одномандатні округи та мажоритарний лад віднос-

⁸⁹ The White House, “Remarks by President Biden in Press Conference,” November 9, 2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/11/09/remarks-by-president-biden-in-press-conference-8>.

ної більшості дуже сприяють формуванню двопартійності та мажоритаризму в системі. Навіть коли одна партія виграє відносну, але не абсолютну більшість голосів, вона таки отримує абсолютну більшість законодавчих місць. Отож уряд залежить саме від виборів. В інших системах часто можлива багатопартійність, що вимагає переговорів і формування коаліції між партіями, щоб визначити, хто утворить уряд.

Значення виборів впливає не так із законів, як із демонстрації виборцями їхніх уподобань. Поведінка при голосуванні значною мірою залежить від схильності голосувати за певну партію, оскільки лояльність до неї є елементом особистої ідентичності. Якби це було єдиним визначальним аспектом для голосування, то вибори не могли б забезпечити належного способу урядування. Однак уподобання виборців так само міцно пов'язані з актуальною проблематикою, а також із самими кандидатами. Рішення щодо голосування відображають оцінку окремих осіб щодо того, чи варто дотримуватися чинного курсу державної політики чи краще змінити її напрям; чи ті, хто перебуває на посаді, належно виконували свою роботу і заслуговують на переобрання, чи зазнали невдачі, і настав час обрати нових представників. Сукупність уподобань усіх виборців є колективною реакцією на коливання в економіці, на відмінності в ідеологічній і політичній орієнтації партій, а також на особистісні риси кандидатів.

Рекомендована література

- Achen, Christopher H., and Larry M. Bartels. *Democracy for Realists: Why Elections Do Not Produce Responsive Government*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2017.
- Ansolabehere, Stephen, and James M. Snyder, Jr. *The End of Inequality: One Person, One Vote and the Transformation of American Politics*. New York: Norton, 2008.
- Carey, John M., Gretchen Helmke, Brendan Nyhan, and Susan C. Stokes. "A Democratic Stress Test—the 2020 Election and Its Aftermath." *Bright Line Watch November 2020 Surveys*. November 30, 2020. <http://brightlinewatch.org/a-democratic-stress-test-the-2020-election-and-its-aftermathbright-line-watch-november-2020-survey>.
- Carmines, Edward G., and James A. Stimson. *Issue Evolution: Race and the Transformation of American Politics*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1989.
- Fox, Richard L., and Jennifer L. Lawless. "Gendered Perceptions and Political Candidacies: A Central Barrier to Women's Equality in Electoral Politics." *American Journal of Political Science* 55, no. 1 (January 2011): 59–73.
- Gelman, Andrew. *Red State, Blue State, Rich State, Poor State: Why Americans Vote the Way They Do*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2008.
- Ginsberg, Benjamin, and Martin Shefter. *Politics by Other Means: Politicians, Prosecutors, and the Press from Watergate to Whitewater*. 3rd ed. New York: Norton, 2002.
- Green, Donald P., and Alan S. Gerber. *Get Out the Vote: How to Increase Voter Turnout*. 4th ed. Washington, DC: Brookings Institution, 2019.

Більшість американців ідентифікують себе з однією з двох основних політичних партій. Історично склалося так, що приблизно 7 з 10 американців вважають себе республіканцями або демократами, і ті, хто відмовляється від таких ярликів, зазвичай кажуть, що схилиються до однієї з двох партій. Однак за останні два десятиліття дедалі більше людей називають себе незалежними, і ця категорія тепер на постійній основі є найбільшою ідентифікаційною групою (див. ілюстрацію 12.2). Партійна ідентифікація спонукає громадян до зацікавленості результатами виборів, що виходить за межі окремих перегонів. Ось

ПАРТІЙНІ АКТИВІСТИ

Прихильник партії, який докладає час і зусилля для підтримки партії та її кандидатів, не обмежуючись лише голосуванням.

чому люди, які відчувають сильну спорідненість з однією з партій, частіше, ніж інші американці, беруть участь у виборах і, звичайно, підтримують свою партію. **Партійні активісти** – це люди, які не лише голосують, а й добровільно витрачають свій час та енергію на партійні справи. Активісти

дзвонять у двері, розкладають листівки у конверти, відвідують зустрічі та жертвують гроші на партійні завдання, а це важлива робота, завдяки якій організація може функціонувати. Варто зазначити, що прихильність до партії не гарантує голосування за кандидатів цієї партії, хоча така тенденція, звісно, присутня. Утім загалом ревні прихильники партії таки майже завжди голосують за її кандидатів, а помірковані – здебільшого. До прикладу, згідно з екзитполами 2020 року, 94 відсотки людей, які називали себе республіканцями, проголосували за Дональда Трампа, а 94 відсотки тих, хто ідентифікував себе демократом, – за Джо Байдена²⁷.

Групова основа партій

Демократична і республіканська партії є єдиними національними партіями США, які отримують підтримку з більшості регіонів країни та від американців усіх расових, економічних, релігійних та етнічних груп. Однак прихильність до партій серед членів окремих соціальних прошарків неоднакова. Коли ми говоримо про демократичну чи республіканську коаліцію, то маємо на увазі групи, які загалом підтримують ту чи іншу партію.

Згідно з плюралістичним поглядом на політичні партії вони складаються з коаліцій багатьох організованих груп. Лідери таких організацій, як Американська федерація праці або Християнська коаліція, можуть вирішити стати на бік котроїсь із партій, намагаючись скоригувати діяльність уряду, впливаючи на політичну орієнтацію партії. Група може запропонувати такі ресурси, як працівників для кампанії, внески та голоси; партія ж натомість може провадити бажану для групи політику. Що дисциплінованіша група і що більше ресур-

²⁷ CNN Politics, “Exit Polls,” <https://www.cnn.com/election/2020/exit-polls/president/national-results> (дата звернення: 03.03.2022).

ІЛЮСТРАЦІЯ 12.2

ПАРТІЙНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ АМЕРИКАНЦІВ, 1940–2022 РР.

АНАЛІЗУЮЧИ
ДОКАЗИ

Якщо 1952 року демократи істотно переважали республіканців кількісно, то з кінця 1980-х в обох партій більш-менш однакова кількість відданих прихильників. Які чинники могли привести до таких змін?

ПРИМІТКА: За 1951–1956 роки незалежні дані не доступні.

Джерела: Дослідницький центр П'ю, www.people-press.org/interactives/party-id-trend (дата звернення: 03.03.2022); та Інститут Геллана <https://news.gallup.com/poll/15370/party-affiliation.aspx> (дата звернення: 03.03.2022).

сів вона може запропонувати, то більшу владу вона матиме в партії. Партійні лідери намагаються створити коаліції, що складаються з багатьох різних груп, кожна з яких домагається певної політики або політичної вигоди. До прикладу, коаліція Рейґана складалася з бізнесових політичних лідерів, які хотіли мінімізувати податки, Християнської коаліції та інших фундаменталістських християнських груп, які прагнули змін у соціальній політиці, а також активістів у західних штатах, які хотіли відкритого доступу до землі. Виклик для політичних партій полягає у створенні коаліцій, які можуть здобути більшість на виборах, не генеруючи занадто багато взаємозаперечних вимог²⁸.

²⁸ Формулювання про плюралістську модель наведено за Kathleen Bawn, Martin Cohen, David Karol, Seth Masket, Hans Noel, and John Zaller, "A Theory of Political Parties: Groups, Policy Demands, and Nominations in American Politics," *Perspectives on Politics* 10, no. 3 (2012): 571–97.

Не менш важливими є ширші соціальні групи. Різні типи виборців можуть симпатизувати партії за окремі конкретні обіцянки. Людина з особливо сильною прихильністю до соціальної групи може вподобати одну з партій, тому що та пропонує відповідний підхід до важливого для цієї соціальної групи питання. Наприклад, через жорстку лінію Республіканської партії щодо Куби та комунізму більшість американців кубинського походження ідентифікували себе республіканцями, попри те, що решта латиноамериканських груп стали на бік демократів через їхні погляди на імміграцію й освіту. Сьогодні в Сполучених Штатах цілу низку групових характеристик пов'язують із партійною ідентифікацією. Зокрема, ідеться про расову й етнічну приналежність, стать, релігію, клас, регіон і вік.

Раса й етнічна приналежність. Починаючи з 1960-х років, коли підтримка демократів відіграла важливу роль у русі за громадянські права, афроамериканці переважно підтримували саме цю партію. Приблизно 90 відсотків афроамериканців називають себе демократами та підтримують кандидатів від Демократичної партії на національних, місцевих виборах і виборах штатів. Приблизно 25 відсотків підтримки Демократичної партії у президентських перегонях забезпечують саме афроамериканські виборці²⁹.

Натомість республіканці покладаються головню на підтримку білих виборців. Близько 55 відсотків білого електорату останніми роками голосує за Республіканську партію. Дональд Трамп 2020 року апелював передусім до білих виборців робітничого класу, обіцяючи жорсткіший підхід до злочинності, імміграції та Китаю. Він здобув 58 відсотків голосів білих загалом, але особливо високих показників домогся серед білих без вищої освіти – у цій категорії за нього проголосували 67 відсотків виборців³⁰.

Латиноамериканські виборці мають різну політичну орієнтацію, а їхні предки походять із багатьох різних країн. Найбільша група – це американці мексиканського походження, які зазвичай голосують за Демократичну партію, так само як пуерториканці та центральноамериканці. Як ми вже згадували, історично склалося так, що американці кубинського походження голосували здебільшого за республіканців. Однак останнім часом вони почали схилитися до Демократичної партії. Ця тенденція, схоже, пов'язана з відмінностями між поколіннями, оскільки кубино-американській молоді демократи переважно ближчі, так само як і решті латиноамериканських груп.

Американці азійського походження також розходяться в поглядах, хоча більше підтримують демократів, ніж республіканців. Японські, китайські, філіппінські та корейські громади вже здавна в Сполучених Штатах і мають вплив

²⁹ До прикладу, 2016 р. 89 відсотків чорношкірих проголосували за Гілларі Клінтон, що склало 23 відсотки від усіх здобутих нею голосів. CNN Politics, “Exit Polls,” оновлено 23 листопада 2016 р., www.cnn.com/election/2016/results/exit-polls (дата звернення: 10.04.2020).

³⁰ CNN Politics, “Exit Polls,” <https://www.cnn.com/election/2020/exit-polls/president/national-results> (дата звернення: 03.03.2022).

вові бізнес-спільноти. Азійці з високим рівнем доходу зазвичай, так само як білі з цієї категорії, виступають за республіканців. Чи дотримуватимуться новіші азійські іммігрантські групи, такі як хмонги, в'єтнамці, тайці та індійці, тієї ж траєкторії, що і японська та китайська громади, наразі не зрозуміло.

Стать. Жінки дещо більше підтримують демократів, а чоловіки – республіканців. Ця різниця, відома як **гендерний розрив**, є досить новою в американській політиці. Ранні дослідження електоральної поведінки жінок у 1920-х роках, незабаром після надання їм права голосу, не виявили особливої різниці у тому, як голосують чоловіки та жінки. Жінки навіть були трохи прихильнішими до республіканців, а ще вони рішучіше, ніж чоловіки, виступали за заборону алкоголю. Сучасний гендерний розрив виник на президентських виборах 1980 року і варіювався від різниці в 4 відсотки 1992 року до максимуму в 11 відсотків 1996 року³¹. На виборах 2016 року у президенти балотувалася перша жінка-кандидат від великої партії, демократка Гілларі Клінтон, що сприяло збільшенню гендерного розриву того року. Екзитполи показали, що Клінтон здобула 54 відсотки голосів жінок і 41 відсоток голосів чоловіків, що становить 13 пунктів різниці. Клінтон поступилася суперникові за кількістю голосів білих жінок, але особливо великий розрив спостерігався серед білих чоловіків. Трамп отримав на 9 відсотків більше голосів білих жінок (52 проти 43), а серед білих чоловіків його перевага сягнула 31 відсотка (62 проти 32).

ГЕНДЕРНИЙ РОЗРИВ

Виразні закономірності в електоральній поведінці, пов'язані з різницею у поглядах між жінками та чоловіками.

Релігія. Впливає на вибір партії і релігія. Найбільшою релігійною групою в Сполучених Штатах є протестанти, але абсолютної більшості вони не становлять. Протестантами себе називають 38 відсотків населення; католиками – 20 відсотків; 19 відсотків про свою релігійність кажуть «нічого конкретного»; атеїсти й агностики сягають 11 відсотків; а решта населення належить до різних релігій, таких як юдаїзм, іслам, буддизм та індуїзм. Згідно зі Спільним дослідженням виборів до Конгресу 2018 року 41 відсоток протестантів ідентифікують себе республіканцями, а 28 відсотків – демократами. Консервативніші в релігійному плані протестантські конфесії прихильніші до республіканців, а ліберальніші (як-от унітарії та послідовники Єпископальної церкви) – до демократів. Зокрема, євангельських християн до Республіканської партії приваблює її позиція щодо таких соціальних питань, як одностатеві шлюби й аборти.

Серед католиків 37 відсотків вважають себе демократами та 31 – республіканцями. Юдеї, мусульмани, буддисти, індуси, атеїсти й агностики палко підтримують демократів. Юдеї – одна з найбільш продемократичних релігійних конфесій: 55 відсотків представників цієї релігії ідентифікують себе як демократи й лише 22 відсотки – як республіканці. Серед мусульман 55 відсотків демо-

³¹ Susan Carroll, *Women and American Politics: New Questions, New Directions* (Oxford: Oxford University Press, 2003).

кратів і лише 8 відсотків республіканців. Натомість мормони переважно схилиються до республіканців – 49 відсотків підтримує цю партію, тоді як демократів серед них 16 відсотків.

Релігію зазвичай вважають традиційною рисою суспільства, проте в Америці релігійність не містить нічого такого, що спонукало б людей ставати на бік Республіканської партії. З тих, хто вважає себе членом якоїсь конфесії (на відміну від атеїстів, агностиків або респондентів, які відповіли «нічого конкретного»), 32 відсотки зачисляють себе до демократів, 35 – до республіканців, а 28 відсотків вважають себе незалежними³².

Соціальний клас. Американці з високим рівнем доходу більше схильні підтримувати республіканців, тоді як американці з дуже низьким рівнем доходу найчастіше ідентифікують себе з демократами. Серед виборців середнього класу прихильників однієї та іншої партії приблизно порівну. Цей поділ пов'язаний з розбіжностями у позиціях партій щодо економічних питань. Загалом республіканці підтримують скорочення податків і соціальних витрат, що збігається з інтересами багатих. Натомість демократи виступають за збільшення соціальних витрат, навіть якщо це вимагатиме збільшення податків, а це відповідає інтересам менш забезпечених американців. Важливим винятком у цьому контексті є те, що відносно заможні люди, які працюють у державному секторі або у фондах й університетах, також схильні ідентифікувати себе з демократами. Такі особи зазвичай підтримують позицію Демократичної партії щодо посилення ролі уряду і підвищення державних витрат. Білі виборці без вищої освіти (показник класу) з часом стали менш прихильними до демократів. Власне, на президентських виборах 2020 року 67 відсотків білих виборців без вищої освіти проголосували за республіканця Трампа і лише 32 – за демократа Джо Байдена³³.

Регіон. У період після Громадянської війни до 1960-х років Південь був твердинею Демократичної партії. Нині ж він перетворився на оплот демократів на національних виборах, хоча на виборах штатів результати змішані. Найбільший вплив Демократична партія має на Північному Сході та на Західному узбережжі (Каліфорнія, Вашингтон, Орегон і Гаваї). Середній Захід – це поле бою, де сили більш-менш рівномірно розділено між двома сторонами.

Причини цих регіональних варіацій складні. Законодавчі програми партій, безумовно, по-різному сприймаються у регіонах, причому республіканський акцент на соціальному консерватизмі, низьких податках і високих військових витратах більше приваблює виборців на Півдні та Гірському Заході, а соціальний лібералізм і наголос на високих соціальних витратах (особливо на *Medicare* та

³² Stephen Ansolabehere, Samantha Luks, and Brian Schaffner, Cooperative Congressional Election Study, 2019, “CCES Common Content, 2018,” <https://dataverse.harvard.edu/dataset.xhtml?persistentId=doi:10.7910/DVN/ZSBZ7K> (дата звернення: 03.03.2022).

³³ *The New York Times*, “National Exit Polls: How Different Groups Voted,” <https://www.nytimes.com/interactive/2020/11/03/us/elections/exit-polls-president.html> (дата звернення: 03.03.2022).